

Motion till riksdagen 2005/06:L301

av **Marietta de Pourbaix-Lundin (m)**

God man för funktionshindrade

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka inflytandet för den enskilde funktionshindrade över vem som utses till god man.

Motivering

Den svenska reformen med god man var, när den infördes 1989, en kraftig markering mot förmyndarsystemet. Det var ett steg mot synen att alla människor har lika värde och att det stöd man behöver inte skall leda till att man berövas sina medborgerliga rättigheter. Det betänkande som utredningen om förmyndare och ställföreträdare för vuxna nu lämnat tycks dock andas en helt annan inställning. I betänkandet används genomgående ord som "hjälpbehövande", "beslutsinkompetenta" och "beslutsförmögna" för att beskriva personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Betänkandet vittnar om en förlegad syn. Fokus ligger på att skydda huvudmannen från att bli utnyttjad, vilket naturligtvis är viktigt, men en långt ifrån tillräcklig ambition. En modern lagstiftning för assisterat beslutsfattande borde dessutom ha som målsättning att maximera möjligheterna till självbestämmande för den enskilde. Den gode mannen borde ses som ett verktyg för huvudmannen att kunna utforma sitt liv efter sina egna personliga önskemål och behov.

Alla människor har en beslutsförmåga, även om några har begränsningar i att förmedla den. Denna insikt har många organisationer och forskare världen över. Ju mer begränsade kommunikationsmöjligheterna är, desto större är beroendet av att omgivningen förstår och tolkar mycket personliga signaler och reaktioner. Uppgiften för den gode mannen måste därför vara att stödja huvudmannen i att använda sin egen beslutsförmåga och att försäkra sig om att de beslut som fattas följer huvudmannens vilja och önskemål.

Många funktionshindrade väljer helt frivilligt att ha en god man för att kunna bevaka sina rättigheter som samhällsmedborgare samt sköta praktiska frågor, till exempel ekonomi. I många fall är det en närstående som känner

Fel! Okänt namn på

den funktionshindrade och kan tolka och förstå hans eller hennes behov och vilja. Det händer dock i dag att de gode män som enskilda funktionshindrade själva valt entledigas av överförmyndarnämnden/tingsrätten. Dessa ersätts sedan med av överförmyndaren utvalda och av tingsrätten förordnade gode män. Den enskilde som behöver god man har själv ingen talan.

Gode män behövs självfallet, men den enskilde måste ges ett avgörande inflytande över vem det är som utses. Det handlar trots allt om myndiga personer som frivilligt vill ha en god man. Lagstiftningen behöver skärpas så att denna rätt för den enskilde slås fast. Tyvärr tycks utredningsbetänkandet Förmyndare och ställföreträdare för vuxna peka i motsatt riktning.

Ett exempel på detta är utredningens förslag om att stor restriktivitet skall gälla beträffande den enskildes möjlighet att ha en personlig assistent.

Det krävs tvärtemot vad utredningen föreslår, och vad dagens lagstiftning ger möjlighet till, en ändring för att stärka den enskilde funktionshindrades inflytande över vem som utses till god man. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 3 oktober 2005

Marietta de Pourbaix-Lundin (m)